№ 82.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 11. PAZDZIERNIKA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 2. Października.

Pułkownik Xiąże *Victor Rohan* przyſłał przez iednego kadeta wiadomość, iż nieprzyiaciel do 8. tyſięcy mocny, na dniu 21. Września z *Domo d' Oſsola* wyruſzył przeciw wspomnionemu Pułkownikowi pod *Vogogna* ſtoiącemu, i tam go attakował. Niewdaiąc ſię w bitwę, wſpomniony Pułkownik cofnął ſię ztamtąd lecz na dniu 22. ſam nieſpodziewanie natarł na nieprzyiaciela, roſpoczętą ſzczęśliwie w tym dniu bitwę nazaiutrz powtorzył, i nieprzyiaciela odparł za *Simplonberg* i *Brieg*, a nawet to oſtatnie mieysce osadził.— Szczeguły tego ſzczęśliwego przedſiewzięcia w dalszym czaſie podane będą, tym czaſem kadet przywożący tę wiadomość, podaie ſtratę nieprzyiaciela 3. do 4. tyſięcy.—Xiąże *Rohan* wyraża, iż wſpomniony kadet pierwszy wszedł na bateryą nieprzyiacielſką, i zdobył chorągiew którą z ſobą przywiozł.

z Brünn dnia 2. Października.

Liſty od granic *Tureckich* donoszą, iż *Buonaparte* na nowo bardzo wzmocnił ſię w siłach, i cały *Egipt* ma pod mocą ſwoią.— Na dniu 18. p. m. Aga Janczarow w *Belgradzie* zabitym zoſtał, w momencie kiedy z kąpieli powracał w aſſyſtencyi 2 Janczarow. Gdy zaboyſtwo to ogłoszone zoſtało, powſtał wielki rozruch pomiędzy Janczarami, podzielili ſię na dwie części i zemſtą odgrażali. Basza zebrał iak nayspiesznіey wszyſtkich Spahow i cofnął ſię z niemi do fortecy. Odtąd nic ważnego nie zaszło, lecz handel zoſtał przez to zatamowany. Wszyſtkie ſklepy ſą w *Belgradzie* zamknięte, i wiele bogatych kupcow z *Belgradu* uciekło. Nie wiadomo komu to zaboyſtwo przypisać, jedni obwiniaią w tey mierze *Baſmana-Oglu*, inni baszę *Belgradzkiego*.

z Londynu dnia 20. Września.

W *Seringapatnam* znaleziono także teſtament *Tippo-Saiba* i zawarty przez niego z Dyrektoryatem Francuzkim traktat, którego Gubernator tamteyſzy odeſłał do *Anglij*. Jednym z warunkow jego ieſt, iż *Tippo Saibowi* nayprzód dana będzie pomoc do zaięcia w poſſeſſyą okrętow Angielſkich i portow w *Indyach* wschodnich, resztą zaś to ieſt okrętami woiennemi i portami przy brzegach *Malabaru* i *Koromandelu* podzieli ſię z *Francyą*. Zamiar przeto wyprawy Egipſkiey ieſt teraz zniszczony.— Gdy woyſka *Tippa* od ſzczerby odparte zoſtały, ſam wódz opuścił plac boiu, i udał ſię do ſeraiu ſwego, w którym 80. pięknych kobiet znaleziono, tam przebrał ſię iako proſty *Cipay* i powrocił nazad do bitwy. Znaleziono ciało jego przeſzyte dwoma ſztychami od bagnetu, i głowę od kuli uſzkodzoną.

Pięć okrętow Hiszpańſkich które do *l'Orient* weszły, wypłyneły iuż ztamtąd, i nazad do *Ferrol* powrociły.—Lord *Seymour* z 5. okrętami liniowemi i niektoremi fregatami wypłynął z *Martyniki* na dniu 10. Lipca dla opanowania *Suriname*.—W iednym liście prywatnym officera Angielſkiego z *Texel*, wyrażono ieſt, iż Xiąże naſtępca *Oranij* ma przy ſobie 500. a podług innych 1000. *Hollendrow*, ktorzy ſię nazywaią Leib-Gwardyą Xiążęcia *Oranij*. Admirał *Mitchell* na fregacie *Juno* ma dowodzić ſzalupami woiennemi w celu attakowania *Amſterdamu*. Obawiamy ſię iednak aby *Hollendrzy* wiele okolic wodą nie zaleli.— Woyſka na dniu 11. z *Deal* do *Texel* wyſłane, ſkładały ſię z 6930. ludzi, i dowodzone będą przez Generała *Hülſe*, tudzież przez zoſtaiących pod nim Xcia *Gloceſter* i Hr. *Chatam*. Kapitan *Popham* uda ſię tam także z liczną kawaleryą. Poſłanych także będzie 300. koni powozowych dla woyſka Roſſyiſkiego. Fregata *Circé* powiezie do *Hollandyi* 600. maytkow Hollenderſkich, którzy dobrowolnie ſłużbę przyieli.—Przy naszey armij w *Hollandyi* znayduią ſię także drukarnie polowe, dla iak nayśpieszniеyszego rozsyłania po kraiu rapportow woiennych i proklamacyow.

Dla burzow iuż ſię rozpoczynaiących, w czaſie porownania dnia z nocą zwyczaynych, flotta nasza nie będzie mogła długo pod *Breſt* zoſtawać.— Ponieważ okręt woienny *Amerykańſki Konstellacya* zwany zaiął fregatę Francuzką *l'Insurgente*, przeto agent Francuzki w *Gwadalupie* wypowiedział woynę ſtanom *Amerykańſkim*, wydawszy rozkazy na d. 24. Marca do zaymowania odtąd wszyſtkich okrętow *Amerykańſkich*, procz tego wziął w ſekweſtr wszelkie takowe okręty w portach *Gwadalupy* znayduiące ſię. Tym czasem *Touſsaint l'Ouverture* w *St. Domingo* zawarł traktat handlowy i przyiacielſki z ſtanami *Ameryki*, i zakazał kaprom wszelkiey przeciw tymże ſtanom napaści.— Nasz poseł w *Kopenhadze*, *Robert*, *Fitzgerald* w tych dniach ztamtąd powrocił.— Nasza fregata *Eugenia* przywiozła ważne depesze do ſekretarza ſtanu *Nepean* w *Deal*. Odebrała zaś ie od iednego batu rybackiego *Francuzkiego*, z naglącym zleceniem, aby ie natychmiaſt zawiozła do naypierwszego portu *Angielſkiego*, a ztamtąd aby ie odeſłano do Admiralicyi, gdyż te depesze zawierać maią ważne wiadomości dla miniſtrow *Angielſkich*.— W *Irlandyi* znowu gdzie niegdzie bezprawia ſą popełniane, i ſchadzki potaiemne.

z Hagi dnia 28. Września.

Od akcyi dnia 19. nic ważnego w armiach nie zaszło, ſame tylko wydarzyły ſię utarczki forpocztow na dniu 23 i 25. które były z naszą korzyścią.— Od kilku dni przybyła do *Helder* trzecia dywizya *Moſkalow* 3 do 4. tyſięcy ludzi wynosząca. — Zawczoray cała nasza Armia od rana do wieczora pod bronią ſtała, ſpodziewano ſię bowiem attaku do ſzańcow naszych, które od bitwy d. 19. bardziey ſą ieszcze umocnione. Użyto do tego umyślnie z pułnocney *Hollandyi* ſprowadzonych ludzi.— Założone ſą także nowe ſzańce, pomiędzy *Alkmar* i *Harlem*, tudzież bliſko pod *Amſterdamem*, bądź to dla zaſłonienia w potrzebie retyrady, bądź dla wſtrzymania nieprzyiaciela, od dalszego wkraczania.— Rozmaite na morzu i w portach naſzych poruszenia okazuią, iż *Anglicy* zamyślaią nas ze wszyſtkich ſtron attakować. Zabieraią oni w *Sudersée* wszyſtkie przewozowe ſtatki, które departamentom *Ems i Oberyſsel* do handlu ſłużyły. Tym ſposobem zoſtał ſchwytany reprezentant *Beyma*, który z departamentu ſwoiego do *Hagi* chciał iechać. *Francuzi* na dniu 23 weszli do miaſta i portu *Hoorn* w pułnocney *Hollandyi* po opuszczeniu iego przez *Anglikow*. Muſieli iednak potym wyiść z niego, *Anglicy* zawczoray znowu *Hoorn* zaieli, przez co ſą panami całego przylądka pułnocney *Hollandyi*, w którym 3 miaſta *Medemblik*, *Hoorn*, i *Enkhuysen* w troykącie leżą.— *Anglicy* w liczbie 40 żaglow ukazali ſię także pod *Staveren* i wezwali to miaſto do poddania ſię Xiążęciu *Oranij*, ſzturmu iednak zagrażanego nie przypuścili.— Generał Roſſyiſki *Hermann* wraz z ſwoim adjutantem przeprowadzony zoſtał do *Amſterdamu*, nie wiadomo iednak czy daley przewiezionym będzie, czy też tam pozoſtanie.— Magazyny Francuzkie i kancellarye ſą iuż ztąd do *Gorcum* wywiezione.— *Moſkale i Anglicy* coraz ſię liczniey zbieraią, i czynią przygotowania do attaku, którego ſię co moment ſpodziewamy.—Słyszemy tu kanonadę od ſtrony południowey i pułnocney. Zawczoray ſłyſzeliśmy ią od 4 godziny po południu do pozney nocy. Tyle iednak tylko wiemy, iż *Anglicy* do bateryow naszych od ſtrony *Briel* i *Gorée* ſtrzelali.— Ponieważ *Anglicy* z wielu ſtatkami krążą w *Südersée*, przeto zabieraią wszyſtkie do *Amſterdamu* przeznaczone okręty, co mieszkańcom tamteyszym niemałą ſzkodę przynosi.

Zawczoray batallion gwardyi ciała prawodawczego odebrał rozkaz udania ſię do armij. Trzeci batallion 4tey pułbrygady powinność iey tymczasowo odbywać będzie.—Wczoray wszyscy młodzi ludzie z rekwizycyi muſieli dać swoim kapitanom na piśmie oświadczenia, czy chcą dobrowolnie odeyść do armiow lub nie? — Do miaſt *Sandfort*, *Nordwyck* &c. poſłano oddział zbroynych obywatelow z 2. armatami dla utrzymania tych miaſt w poſłuſzeńſtwie. — Niektorzy kapitanowie od flotty naszey którzy przez *Anglikow* na ląd wysadzeni zoſtali, a potym do domow popowracali, są aresztowani z rozkazu Rządu. Poſtępowanie ich ściśle dochodzone będzie.— G. *Dumonceau* zupełnie iuż ieſt z ran swoich wyleczony.—Do *Gouda* przybyły 4. uzbroione brygantyny z maytkami Francuzkiemi, i maią ſłużyć do obrony *Amſterdamu*.—Dyrektoryat nasz w urzędowym rapporcie oznaymił o przybyć maiących wkrotce 22 batalionach infanteryi Francuzkiey, 1. regimencie kawaleryi, i 1 regimencie ſtrzelcow. Część woyſka tego iuż ſtaneła, reszta ieſt w pełnym marszu.

Z Dunkierki wyszła flotylla, którey część iuż ſtaneła pod *Fliſsingen*. — Dyrektoryat pod dniem 23. wydał Proklamacyą wzywaiącą *Batawow* do zaciągu. Kto ſłużbę przyimuie, procz zwyczaynych na rękę pieniędzy, to ieſt 6. dukatow, otrzyma ieszcze w nadgrodę 12. zł: Holl: kto w ſłużbie pozoſtanie aż do zupełnego wypędzenia nieprzyiaciela, otrzyma w nadgrodzie zł: Hol: 30.—Mowią iż G. *Hermann* będzie do *Paryża* zawieziony, i tam aż do zamiany pozoſtanie. — Groblę w *Wardeich* rozkopano, przez co cała okolica *Polder* od *Hugo Waard* wodą zalaną zoſtała.

z Amſterdamu d. 28. Września.

Przed miaſto nasze przybyło 5. batow kanonierſkich Francuzkich i trzy ſtatki, ktore przeznaczone są do wzmocnienia flotylli naszey pod *Pampus* i w *Südersee*. Czekamy ieszcze na więcey ſtatkow.—W *St Pancras* głowney kwaterze Generała *Daendels* rozſtrzelano 4. osoby, które rabowały i z nieprzyiacielem były w porozumieniu.

z Zwoll dnia 29. Września.

Zawczoray przeprowadzony zoſtał na ſtatkach oddział artylleryi ztąd do *Lemmer*. — Na dniu 26. głowna kwatera *Anglikow* i *Moſkalow* była w *Shagerbruch*. Xiąże naſtępca *Oranij* miał iuż przy sobie korpus 4. do 5. tyſięcy *Hollendrow*, którego urządzeniem zatrudniał ſię.

z Bruxelli dnia 26. Września.

Liczba woyſk idących z *Belgium* na wzmo-

cnienie armii Generała *Brune*, wynosi 6. do 7. tyſięcy ludzi.-- Armia pułnocna Francuzka ſkładać ſię będzie z 25. do 30. tyſięcy ludzi, i ma być dowodzona od Generała *Macdonald*. — W tych dniach znowu przeieżdżał tędy kuryer z *Berlina* do *Paryża*.

z Paryża dnia 23. Września.

Generał *Moreau* piſał pod d. 4. Września do Dyrektoryatu *Liguryiſkiego*, iż ieżeli może wyſtawić Gwardyą Narodową z 18 tyſięcy ludzi w *Genui*, zoſtawiłby mu 9. tyſięcy woyſka *Francuzkiego* na załodze. Przydaie iż Generałowi *Desolle* oddawcy tego liſtu potrzeba wſkazać wszyſtkie srzodki dla przyspoſobienia żywności i potrzeb woiennych, które ſię znayduią w mieście i w zamkach. Dyrektoryat ogłoſił ten liſt, który dosyć wyraźnie przepowiada rychłe cofnienie ſię Armij Francuzkiey. *Francuzi* przeprowadzaią na ſtatki ſprzęty woienne i artylleryą.— Głowna kwatera G. *Miollis* była dnia 5 w *Sorri*. Pikiety Auſtryackie pokazały ſię na gorze *Rutta*, a niektore zeszły do *Comogli*.

Dnia 11 Września Generał *Championnet* znaydował w *Tulonie*; naſtępuiącego dnia wyiechał z tamtąd do Armij.

Aresztowano tu pewną liczbę Jakobinow przekonanych, iż uſiłowali wszcząć zamięszanie przed ſalą Rady 500. w dzień podaney propozycyi ogłoszenia Oyczyzny w ſtanie niebespieczeńſtwa.

Nasze Dzienniki utrzymuią, iż *Scherlock* ma ponowić tęż ſamę propozycyą w Ciele Prawodawczym, i na tym zakończyć, ażeby Dyrektoryatowi obszernieysza była nadana władza.

Aresztowano przy brzegach kilka osob w momencie gdy miały popłynąć do *Anglii*, i znaleziono przy nich korrespondencyą, którą natychmiaſt miniſtrowi policyi poſłano.

Dziennik pod tytułem *Nieprzyiaciel uciemiężycielow*, zawierał w wczorayszym ſwoim numerze odezwę do ludu, do Armiow, do członkow wiernych obydwoch Rad i Dyrektoryatu; w tey odezwie po uczynioney wzmiance o niektórych Dyrektorach, wyrażono ieſt: Zołnierze, wasze groźne ſpoyrzenia nie mogą już nie uznać pod hańbiącym ſwoie powołanie ubiorem zdraycow, złodzieiow i mordercow ludu.— Dyrektoryat zakazał tego numeru.

Rada 500. poſtanowiła już zaciąg 40 tyſięcy koni, ſposobem rekwizycyi; Dyrektoryat będzie umocowany brać 20go konia w Departamentach, gdzie ich ſię naywięcey znayduie, 30go w innych, a 50go w pogranicznych. Dla kawaleryi wybierany będzie ſzoſty koń, dla dragonii 6ty, dla huzarow 6ty, czwarta część koni dla ſtrzelcow i pod bagaże ma być przeznaczoną. Wartość ich opłacana być powinna gotowizną z kontrybucyow Roku 8. podług ſprawiedliwey taxy.

Dnia wczorayſzego czytano w obydwoch Radach naſtępuiące Poselſtwo: „Dyrektoryat Wykonawczy pośpiesza donieść wam pomyślną wiadomość, którą odbiera z *Hollandyi*. Dnia 19 o 4 godzinie zrana woyſka *Angielſkie* i *Rossyiskie* attakowały armią Republikancką; posunęły ſię aż do do *Berghem*, lecz połączone w tym mieyscu nasze ſiły, pozwoliły nam wzaiemnie na nich uderzyć, *Berghem* z bagnetem w ręku odzyſkanym zoſtało; kilka batallionow *Batawow* pod dowodztwem Generała *Dumonceau* przybyły na wzmocnienie dywizyi Generała *Vandamme* w momencie gdy ta zaczęła iuż przemagać, a tym ſpoſobem bitwa dzielnieyszą ſię ſtała. Nieprzyiaciel wſzędzie był porażony. Skutkiem tego zwycięztwa ieſt 2. tyſiące nieprzyiacioł zabitych, 800. rannych, a w niewolę zabranych 1500. z których 40. officerow; w tey liczbie znayduie ſię *Hermann* Generał kommenderuiący wyprawą *Roſsyiſką*. Oprocz tego zabrano nieprzyiaciołom 5. chorągwi i 20 armat.“ — Na tym Poſelſtwie Dyrektor *Gohier* był podpisanym.

Agent Dyrektoryatu w *St Domingo* uwolnił iak było dawniey doniesiono, Generała *Rigaud* od wſzelkiego poſłuſzeńſtwa względem Generała *Touſsaint-Louverture*, i nakłonił go do przyięcia kommendy w Deptrtamencie południowym; *Rigaud* wydał naſtępuiącą Proklamacyą do mieszkańcow tey części wyspy *St Domingo*.—*W Cayes 14. Prairial* (*2. Czerwca.*) „Od dawnego czasu uwiadomiony ieſtem iż emigranci ktorzy powrocili do Departamentow zachodnich i południowych, rzucili na mnie okropną potwarz przed Generałem *Touſsaint-Louverture*. Do nich przyłączyli ſię ci, którzy byli deportowani z *Jeremie* na mocy praw i ſtoſownie do inſtrukcyow które od Agenta *Hedouville* odebrałem. Jeſtem napaſtowany, i w nayokropnieyſzym ſpoſobie znieważany; atoli milczałbym, gdyby ſkutki namiętności ktore wzniecono w ſercu Generała kommenderuiącego kończyły ſię na krzywdzących mnie oſkarzeniach, gdyż ieſtem wolny od wſzelkich wyrzutow ſumnienia i depcę potwarz nogami. Generał *Touſsaint-Louverture* nie ma przyczyny uſkarżać ſię na poſtępowanie obywatelow Południowego Departamentu, a iednakże im zagraża. Poſtrzeżecie Obywatele, iż musi nim zapewne inna iaka rządzić pobudka, którą czas odkryie, i poznacie, iż wasze i Rzpltey dobro ieſt zagrożone. Generał *Touſsaint-Louverture* oſkarza mnie o bunt przeciwko Rzpltey, atoli zawsze ia walczyłem przeciwko *Anglikom* i ich ſtronnikom, i ieżeli nieprzyiaciele znayduią ſię ieszcze w gruncie Francuzkim, to nie w południowym Departamencie; nie widać w nim ani ich Emiſſaryuſzow, ani ich okrętow, i niewidzianoby ich nawet w *Gonaives* (mieyscu urodzenia Generała *Touſsaint*) gdybym ia tam dowodził. Jeſt inny nierownie większy w oczach moich nieprzyiacioł wyſtępek, o którzy mnie nie śmieią oſkarżać, to ieſt moie przywiązanie do *Francyi* Republikantſkiey, i moia dla *Anglikow*, i ich dopomagaczow nienawiść; te to są zbrodnie, które mi nigdy przebaczone nie będą. Z wzgardą Praw i Zwierzchności, z zgubą intereſſow Rzpltey i całości osady, *Touſsaint-Louverture* rozkazuie attakować Departament Południowy. Obywatele, czyliż ſię dacie wyrzynać? nieoprzecież ſię uciſkowi? Po wyparciu *Anglikow* zechcecież noſić jarzmo emigrantow. Nie, wasze przywiązanie do Oyczyzny i do wolności zapewnia mnie, iż utworzemy razem nie pokonaną potęgę gotową być posłuszną ſwemu wodzowi, ieżeli nam nienakaże iak tylko zachowywanie porządku, Praw i Konſtytucyi, lub wypędzenie nieprzyiacioł. Lecz gdy procz dobra publicznego i waszego bespieczeńſtwa, wszelkie inne względy ſą dla mnie obcemi; gdybym w zagrażaniu i przygotowaniach Generała *Touſsaint*, niewidział iak tylko zbyt daleko pomkniętą chęć osobiſtey zemſty, i gdybym przewidział, iż moie oddalenie powroci upragnioną ſpokoyność, natenczas nie wahałbym ſię oddalić do *Francyi*. Oddałbym tam ſprawę Dyrektoryatowi Wykonawczemu z położenia *St. Domingo*. Lecz okoliczności ſą naglące, gdy woyſka Zachodnie w groźney zoſtaią poſtaci, oświadczam, iż bronić będę powierzonego mi territorium, opierać ſię gwałtowi, i walczyć ſiłą przeciwko ſile; iż niepodam osady na zapalczywość *Anglikow* i Emigrantow, gdyż mam pewność, iż Agenci i okręty tego wiecznego *Francyi* nieprzyiaciela, ſą przyimowane w pułnocnych i zachodnich Departamentach.

(Podpisano) *Jędrzey Rigaud.*

W dzień uroczyſtości założenia Rzpltey, Prezydent Dyrektoryatu ogłosił na polu Marsowym autorow i artyſtow którzy w tym roku wydali naylepsze dzieła. Inſtytut Narodowy miał zlecenie uczynić w nich wybor. Z tego powodu klaſſy nauk wyznaczyły rozmaite Kommiſſye na rozpoznanie tych dzieł. Wydział Poezyi uznał, iż *Woyna Bogow* przez Ob. *Parny* wydana, była naylepszym Poematem które mu ſię zdawało być godnym honoru ogłoszenia, lecz że Inſtytut nie mogł Rządowi podawać Poematu którego pewne części były z uymą dla obyczaiow. Z tego powodu żaden Poeta w tym roku ogłoszonym nie będzie. Niewiadomo ieszcze ktorzy uczeni będą wymienieni od Inſtytu, lecz tylko ieden Malarz zoſtanie ogłoſzonym, to ieſt Ob. *Hannequin* autor obrazu *dzieſiątego Września*, i ieden Snycerz Ob. *Foucou*, autor posągu Bertranda *Duguesclin*.

Zdaie ſię iż Jakobini albo iak inni ich nazywaią Franciszkanie, pragną Rzpltey dać uczuć, co to ieſt nie chcieć tak iak oni chcą. Dali sobie ſłowo, iż złożą urzędy. Zdaie ſię iż maią zamiar iakiś wielki cios zadać, przynaymniey to ieſt pewna, iż pilnie poſiedzenia swoie odbywaią, na których czynią rozwagi względem utworzenia Konwencyi Narodowey i Wydziału Ocalenia. — Szef brygady *Beaupoil* teraźnieyſzy kommendant *Genui* pisze pod d. 7. Września. „Lękam ſię, aby *Genua* nie była dla mnie drugą *Weroną*. Woyna domowa może lada moment zaiąć ſię w murach naszych. Bez obecności *Francuzow* iużby nie raz przyszło do walki między partyą Aryſtokratow i Patryotow. Nie ma i połowy ſiły potrzebney do zapewnienia w mieście ſpokoyności. Przednia ſtraż *Championneta* wyrusza ku *Coni*.“—Inny liſt pod d. 9. donosi, iż tam ſię wkrotce nieprzyiaciela ſpodziewaią. Niezgoda i niedoſtatek do naywyższego doszły ſtopnia, a Aryſtokraci zdaią ſię brać przewagę. Rozmaite osoby rządowe i ieden Dyrektor znikneły.— *Championnet* pisze: iż armia *Alpeyſka* bardzo ieſt liczna i w naylepszym ſtanie. Konſkrypcyini zdobyli niedawno z bagnetem w ręku ſtanowiſko *Aſſietta*.—Armia *Alpeyſka* już ſię połączyła z armią *Włoſką* i oswobodziła *Coni* od blokady. — Nasza armia *Włoſka* wynosi teraz 70. tyſięcy ludzi.—Gen: *Girardon* ktory *Kapuę* poddał, oddanym zoſtał pod ſąd woienny.

Czytamy tu teraz Deklaracyą woyny z ſtrony Króla *Hiszpańſkiego*, przeciwko Imperatorowi *Roſsyiſkiemu*, czyli manifeſt odpowiedny. Wyrażono w nim ieſt, iż wypowiedzenie woyny przez Imperatora bynaymniey go nie zdziwiło, gdyż przygotowanym był na to od czasu złego obeyścia z ſprawuiącym intereſſa *Hiszpańſkie* w *Petersburgu*, dla czego też odeſłał zaraz na powrot ſprawuiącego intereſſa *Peterzburſkie*, a to nie z powodu iakiey urazy, lecz z powodu utrzymania powagi osoby ſwoiey. Król nie chce zatrudniać ſię rozbieraniem manifeſtu *Roſsyiſkiego*, lub odpowiedaniem na niego, gdyż on nie winien zdawać rachunku z politycznych ſwoich obowiązkow, iak tylko Wszechmocnemu, za którego opieką ſpodziewa ſię, iż wszyſtkie attaki bezſilnemi zoſtaną.

Dywizya *Hiszpańſka* z 5 okrętow liniowych i wielu fregat złożona, ktora pod wyspą *Aix* na kotwicach ſtała, już była do *Breſt* płynęła, lecz widząc przemagaiącą ſiłę nieprzyiaciela przed tym portem, nie mogła do niego wpłynąć. Powrociła przeto nazad do *Ferrol*, wyiąwszy iedną fregatę *Francuzką* z 270 *Hiſzpanami*, która do *l'Orient* zawineła.— Stratę pochodzącą z poddania ſię flotty *Batawſkiey Anglikom*, rachuią przeszło do 20 millionow złotych.— Przez telegrafy przyszła tu wiadomość, iż Auſtryacy *Manheim* znowu zaieli.— Exminiſter woienny *Bouchotte* mianowany ieſt Generałem Adjutantem. Brat iego wszedł także w czynność rownie iak Generał dywizyi *Moncey*.

Miniſter Hiszpańſki *Urquijo* donioſł o rozkazie przez Króla wydanym, iż paszporta osob w teraźnieyszych okolicznościach do *Hiszpanij* wieżdzaiących, ściśle dochodzone będą, dla przeszkodzenia wſzelkim podſtępom Rojaliſtow.—Nasza artyllerya piesza ma być ieszcze pomnożona 2880. głowami. — W *Tuluzie* czterech rojaliſtow rozſtrzelano, ſzef ich bywszy Xiąże *d' Uſes* ſiedzi ieszcze w więzieniu.— Do *Marsylij* przybyło 5. okrętow, na których 700. patryotow *Neapolitańſkich* znaydowało ſię. — Niektore dzienniki przeznaczaią Ob. *Talleyrand* na poselſtwo do *Niemiec*.—W *Wersalu* umarł ſławny *Lemonnier*. Był on członkiem Inſtytutu Narodowego, tudzież ſędzią względem inſtrukcyi publiczney w Departamencie *Sekwany* i *Oise*. Zaſłużona wziętość naylepszego lekarza sprawiła, iż był Doktorem obu oſtatnich

Krolow. W 80. roku ożenił ſię ieszcze powtornie z młodą ſynowicą ſwoią, córką ſławnego Aſtronoma *Lemonnier*. Był niespracowanym uczonym. *Lagrange* ieſt jego ſzwagrem. — Od dwóch mieſięcy Generał *Mack* ſiedzący w zamku *Dijon* doprasza ſię o zamianę swoią lub wypuszczenie na ſłowo. Miniſter woienny odpowiedział, iż wkrotce przeszle mu wyrok Dyrektoryatu tyczący ſię osoby jego. — Posąg *Jouberta* będzie teraz zrobiony w fabryce porcellany w *Seves* równey wielkości iak był posąg Generała *Buonaparte*. — Ob. *Pijs* znaiomy Autor rozmaitych ſztuk teatralnych, podał Dyrektoryatowi plan do utworzenia towarzyſtwa pod nazwiſkiem *Portyk* republikancki. Na dniu 26. ma rospocząć poſiedzenia ſwoie Wymowa, rymotworſtwo, malarſtwo, muzyka etc. trzy razy w mieſiąc publicznie złożą ofiary geniuszowi wolności. Plan ten przyiętym zoſtał. — Drugiego dnia dodatkowego wyszedł rozkaz do aresztowania Felixa *Lepelletier*. — 84. zakładnikow *Florenckich* przybyło do *Dijon*. Wolno im ieſt naymować tam dla ſiebie mieszkanie, gdy tym czasem zakładnicy *Piemonccy* ciągle w więzieniu zoſtaią. — Adminiſtracya centralna departamentu *Saony* i *Loiry* rozkazała zamknąć Kościoły w *Collonge* i *Mornay* za to, iż w nich obchodzono uroczyſtość S. *Bartłomieia* i *Ludwika*.

Widziemy tu dzieło pod tytułem: *Proiekt nowego kongreſſu do pokoiu*. — Zawczoray rewidowano tu wiele Drukarniow, dla przeyrzenia, czyli nie maią iakich ukrytych pism kontrewolucyinych. — *Sieyes* w mowie ſwoiey, którą miał na polu marsowym dnia 15. na pamiątkę Generała *Joubert*, dotknął teraznieyszych zaburzeń i potwarzy w ſłowach: Umarłeś (rzekł) z całą ſławą twoią. Potwarz ieszcze nie zaoſtrzyła pociſkow ſwoich na ciebie. O iak w tey mierze ſzczęśliwym ieſteś, i iak wielu Republikanow twoiego losu zazdrości. — Przyſługi ogromne iakie *Bernadotte* w ciągu krotkiey ſwoiey adminiſtracyi woyſkom uczynił, nie mogą być zaprzeczone, gdyż są nadto widoczne. Nadto iednak żywy, nie wdawał ſię w ſzczegóły, z wszyſtkiemi osobami z którenu względem pieniędzy miał do czynienia, zawsze ſię oſtro obchodził.

Tuteysze Dzienniki naſtępuiące Piſmo w ſobie zawieraią: *Reprezentant Ludu Jourdan, do ſwego kollegi Chazal.* „Powiedziałeś na Trybunie Rady 500 i kazałeś wydrukować naſtępuiące wyrazy: *Gdy Jourdan zoſtał po drugi raz przez Xcia Karola pobitym, poczytał za złe Generałowi Chateauneuſ Randon, iż kazał uderzyć na trwogę w Strazburgu.* Jezeli tak fałszywe donieſienie w złośliwey myśli podałeś, winienem ci odpowiedzieć, iż ſkłamałeś przed twoim ſumnieniem i przed Ludem *Francuzkim*. Jeżeli przeciwnie przytoczyłeś tę okoliczność rozumieiąc ią być prawdziwą, muszę ci donieść, iż zoſtaieſz w błędzie. A zatym przyznaię, iż dnia 26. Ventose (16. Marca) Generał *Chateaneuſ Randon* wezwał do ciągłey rekwizycyi Gwardye Narodowe departamentow wyższego i niższego *Renu*, tymczasem gdy kroki nieprzyiacielſkie dopiero dnia 30. (20. Marca) były rozpoczętemi. Widziſz więc Obywatelu, iż w tym czaſie nie mogłem być od Xcia *Karola* pobitym, i że nim nie byłem, okażę pismem które podam do druku, iezeli mi ſię zaś niepowodziło, potrzeba zupełną naganę zwalić na tych, którzy przez cały Narod oſkarżeni, znaleźli urzędowych i dosyć możnych obrońców, którzy ich potrafili przed ſprawiedliwością Narodową zasłonić. — Pozdrowienie Republikanſkie. (podpisano) JOURDAN.

z Paryża dnia 25. Września.

Uroczyſtość założenia Rzpltey obchodzona była dnia onegdayszego z zwyczayną okazałością zrana w Swiątyniach Dekadowych, a po południu na polu Marsowym. Huk armat o świcie ogłoſił początek nowego roku, odprawiano igrzyſka i ćwiczenia woienne. *Gohier*, który obiął Prezydencyą po *Sieyeſie*, miał przed *Ołtarzem Zgody* mowę, w którey zapraszał wszyſtkich Republikanow, ażeby ſię okropnych niezgod wyrzekli. W wieczor pałac *Louvre* był oświecony. — Tegoż dnia zrana Dyrektoryat przyimował P. *Muzquiz* nowego Ambaſſadora *Hiszpańſkiego*. Mowy przy tey okoliczności miane ieszcze nie ſą ogłoszonemi.

Wszyscy Dyrektorowie dali dnia wczorayszego wielki obiad, podzieliwszy pomiędzy ſiebie małą liczbę członkow Ciała Dyplomatycznego, które ſię w tym momencie znayduią w *Paryżu*. Miniſtrowie *Hiszpańſki i Duńſki* zaproszeni byli od *Sieyesa*, u którego znaydowali ſię wraz z kawalerem *Azzara*, Admirałem *Maſſaredo*, Ob. *Reinhard* i kilku innemi Generałami, między którenu znaydował ſię *Macdonald i Beurnonville* etc. — Miniſtrowie *Pruſki* i Rzpltey *Batawſkiey* zaproszeni byli do Prezydenta *Gohier*. Inni zagraniczni Posłowie udali ſię do rozmaitych Członkow Dyrektoryatu wraz z Prezydentami Rad, tudzież Prezydentami i Kommiſſarzami znacznieyszych władz Konſtytucyinych, i wielu Generałami.

Nowy Miniſter woienny *Dubois-Crancé* ieſt tu tego wieczora ſpodziewany. — Zapewniaią dziś o uſkutecznionym połączeniu Armii *Alpeyſkiey* z Armią *Włoſką*.

Na d. 21. w Radzie 500 czytana była petycya, w którey żądano rewizyi wyroku na ex-dyrektorow, poſtanowienia prawa względem zgromadzeń ludu, i nieścieśnienia wolności druku. Uchwalono niezwłocznie zatrudnić ſię rozwagą nad urządzeniem zgromadzeń ludu. Słychać, iż *Sieyes* gotuie nowe poselſtwo do Ciała Prawodawczego; w którym zechce zniszczyć wszyſtkie potwarze i zdania kontrewolucyine Dziennikarzow.

Na ſeſſyi 22. Września w dzień nowego roku Republikanſkiego, Reprezentant *Garrau* w zabranym głoſie przebiegłszy oſtatnie zdarzenia, wyraził swoy żal nad tym, iż po 30. Prairial nieufność, niejedność, złe wybory i intryga, są dotąd tak iak były przed tym dniem niebespiecznemi. Nadaremnie Republikanie ſzczęśliwsze czasy po nim ſobie obiecywali. Do tego momentu zatrważaiące znamiona i nierozsądne projekta ſpoſtrzegać ſię daią; Mowią o bliſkim powrocie Konſtytucyi 1791. roku, o intereſſowaney iednego Mocarſtwa protekcyi, i pośrzednictwie, o podziale kraiu, o powszechnym armiſticium, o nieprzyzwoitych traktatach pokoiu, o amneſtyi etc. Czyliż to dla Królow *Włocky* zoſtały zawoiowane, *Helwecya* nową odebrała Konſtytucyą, i tyle millionow ludzi los ſwoy z losem ziednoczyło *Francyi*? Powinnością ieſt pierwſzych Reprezentantow Ludu uroczyście tak obelżywe zrzucić potwarze. Członki Dyrektoryatu ſwoią chwałą i własnym intereſſem ſą ſkrępowane, ażeby ſię miały na tak upokarzaiące zgodzić warunki. Spoſoby ratowania Wielkiego Narodu znayduią ſię w iedności, w konſtytucyi, i w pokoiu. Jedność ieſt naypierwſzą wſzyſtkich *Francuzow* potrzebą, na niey zależy ich głowna potęga. Konſtytucya odebrała uroczyſte przyſięgi od wszyſtkich urzędnikow i od całego ludu, niech więc będzie nienaruszoną. Co do pokoiu, któż za iego nie wzdycha powrotem? lecz moglibyśmy chcieć ſłabego i znikomego pokoiu? Ci którzy chcą upokarzaiących układow, umiarkowania Konſtytucyi i powrotu do naszych dawnych granic, ci życzą wieczney woyny, i rozszarpania naszey Oyczyzny. Ci przeciwnie, którzy podobne odrzucaią zdania, chcą oſtatniego uſiłowania, ażeby zakończyć woynę i ſtały pokoy otrzymać. Nie można przed ſobą ukrywać zamiarow nieprzyiacioł naszych; ſtaraią ſię oni uwiadomić nas o nich we wszyſtkich pismach, a mianowicie w dziele pod tytułem: *Lekarſtwo na złe wynikłe z Roſtad*, które uważać można iako tłomaczenie ich myśli. Widzieć tam można, iż pokoy zgodzić ſię niemoże z Rzpltą *Francuzką*, i że od powrocenia Kroleſtwa we *Francyi* bespieczeńſtwo *Europy* zależy. Niech Ciało Prawodawcze pośpiesza w zaspokoieniu wielkiego Narodu; niech zniszczy okropne wrażenia, któreby utworzyć mogły rozrzucone tak krzywdzące nas wieści, niech złośliwym wydrze nadzieię poróżnienia naypierwszych władz przez utrzymywanie pomiędzy niemi podeyrzeń, niech okaże ludowi cel woyny; na tenczas ſprzymierzeńcy nasi ściśley iak kiedy przyłączą ſię do naszych przeznaczeń, neutralne mocarſtwa zachowaią ſię przy ſwoich zasadach; Armie nasze przeſtaną być okropnych niepewności łupem, etc. Z tego powodu mowca podaie proiekt, którego treść ieſt, iż uznany ieſt za zdraycę Oyczyzny i na śmierć ſkazany każdy negocyator, każdy Ambaſſador, każdy Generał, każdy Dyrektor, każdy Reprezentant ludu, któryby przyimował lub zezwolił na warunki pokoiu ściągaiące ſię do zamiany Konſtytucyi roku 3. i do uszczuplenia teraznieyszego territorium Rzpltey *Francuzkiey*. — Na krelki, ze wszyſtkich ſtron wołano.

Légier. Precz odemnie myśl ſprzeciwienia ſię temu wnioſkowi; tak ieſt mamy wszyscy iedne zdania, nikt z nas haniebnego nie dopuści pokoiu! Nigdy waleczni *Leodyczykowie*, przychylni *Belgowie* nie będą poświęconemi, ſą to nasi bracia, i pewni, iż nigdy od nas opuszczonemi nie będą. Domagam ſię tylko odeſłania do osobney Kommiſſyi.

Wniosek Ob. *Garrau* iednomyślnością zoſtał przyięty, i odeſłany tylko do redakcyi. Mowę iego kazano drukować, Kommiſſya także oddzielna ma ſię zatrudnić ułożeniem adreſſu do ludu *Francuzkiego* i manifeſtu, w którym zamiar nasz w prowadzeniu woyny ogłoszony być ma.

Na wiadomość iż twierdze *Vanloo*, *Maſtricht* i *Luxemburg* nie były w żywność opatrzonemi, *Britche* domagał ſię Poselſtwa do Dyrektoryatu dla poznania ſtanu obrony naszych pogranicznych fortec, i ażeby Kommiſſya maiąca polecony sobie projekt Prawodawſtwa ſtoſownego do kraiow *Belgickich*, swoy także projekt iak nayrychley podała. — *Uchwalono*.

Na ſeſſyi dnia 20. Inſtytut przypuszczonym zoſtał do kratek. Mowca Deputacyi oddaie ſprawę z czynności tego uczonego Towarzyſtwa przez rok ſiodmy i ſkłada trzy Kſięgi jego pracy. Ob. *Camus* donosi potym o pracach Inſtytutu ſtoſownych do wyszukiwania ſzacownych rękopism, ktoremi Biblioteka Narodowa ieſt wzbogacona. Prezydent odpowiada obydwom. Deputacya wezwana do honorow ſeſſyi. — Mowy będą drukowane.

z Petersburga dnia 13. Września.

W odſtawkę puſzczony Pułkownik *Schuwalow*, znowu do ſłużby ieſt wziętym, i umieszczonym za Adjutanta przy boku W. Xiążecia *Konſtantyna*. Hrabia *Stakkelberg* i do Dworu *Sardyńſkiego* za Posła przeznaczony Xiąże *Czartoryſki*, ſą aktualnemi Konsyliarzami mianowani. — Imperator rozkazał, aby herby Państwa *Roſſyiſkiego* odmienione zoſtały, i wſzyſtkie pieczęcie podług nowego rysu zrobione były.

z Strazburga dnia 22. Września.

Generałowie *Müller i Baraguey d'Hilliers* przybyli z *Moguncyi* do *Spiry*, gdzie ſię teraz znayduie głowna kwatera Armii *Reńſkiey*, woyſka rozłożone ſą wzdłuż rzeki. Przybyły przed kilku dniami liczne woyſka do wyżſzego *Renu* ze ſrzodka Rzpltey; i natychmiaſt udały ſię ku niższemu *Renowi*.

z Frankfortu dnia 24. Września.

W iedney z gazet tuteyſzych znayduie ſię umieſzczony wypis z liſtu iednego uczonego *Niemca* nazwiſkiem *Hosbach* datowanego z *Jerozolimy* pod dniem 2 Lipca. W nim procz rozmaitych wiadomości uczonych iako to np. o wynalezieniu ważnego rękopisma Nowego teſtamentu, donieſione ſą ieszcze naſtępuiące wiadomości polityczne o G. *Buonaparte*.., Pewną rzeczą ieſt, iż większa część Armij iego ſkłada ſię teraz z kraiowcow tamteyszych, lecz to poſtaci rzeczy nie zmienia, gdyż ci wybornie zoſtali przez niego republikanizowani i do boju wyćwiczeni. *Perſowie*, *Arabowie*, *Żydzi* i *Saraceni* ſzacuią z uszanowaniem tego męża pełnego geniuſzu. Na mocy taynego porozumienia uzbraia ſię flotylla na morzu *Kaſpiyſkim*. Zasady *Francuzkie* i emmiſſaryuſze *Francuzcy* po całey *Azyi* ſą rozpierzchnieni. Tyle to ſurowe ieſzcze i niczym nieſkażone umysły, zdolne ſą do przyięcia prawdy.

Od granic Szwaycaryi dnia 24. Września.

Wſzyſtko tu widzieć daie, iż wkrotce powszechny attak naſtąpi. Generał *Hotze* zgromadził ſwoie ſiły i kazał rzucić moſt na rzece *Linth* przy *Karltbrunn*. Dziś znaydował ſię w *Zurich*. W armij *Roſſyiſkiey* wielkie także daią ſię widzieć poruszenia. Nigdy niewidziano tyle kuryerow i ordynansów, ile ich w tym czaſie po wſzyſtkich przechodziło drogach.

Dnia 25. Września o 10. godzinie zrana.

Cała armia *Roſſyiſka* walczy z nieprzyiacielem; Przez całą noc przechodziły woyſka przez *Zurich*. O godzinie 5. ſłyſzano huk armat od ſtrony rzeki *Limat*; i wkrotce rozszedł ſię po całey linij aż do *Zurich*, a o 7. *Francuzi* uderzyli na ſtanowiſko *Moſkalow* w *Wollishofen*; ogień był nierownie mocneyszy niż w ktoreykolwiek z poprzedzaiących bitew; można było iednak rozróżnić *Moſkiewſki* przez dokładność i ſzybkość. *Francuzi* posuneli ſię z początku aż do *Wolishofen*, lecz byli przymuszeni do cofnienia ſię, w tym momencie akcya rozpoczeła ſię na nowo w okolicach *Leimbach* i *Adlischwil*. Wielkie ieſt podobieńſtwo że nayznacznieysze bitwy były od ſtrony *Dietikon* i *Baden*, gdzie iak mowią *Moſkale* przeszli *Limat* na kilku moſtach od klasztoru *Fehrli* rzuconych. Podług niektorych *Francuzi* uwiadomieni o umyślonym attaku, uprzedzili *Moſkalow*. Jakożkolwiek bądź nieprzyiaciel zupełnie ſię teraz cofa i ścigany ieſt od woyſk *Roſſyiſkich*. Liczba rannych do *Valishofen* przywiezionych, ieſt nader znaczna, i nie można pod nich wozow doſtarczyć. Korpus ſtoiące nad *Sihlfeld* ktore dotąd było w bezczynności, przeſłało liczne poſiłki tak do korpusu przy *Vollishofen*, iako też do śrzodka prawego ſkrzydła za *Limmat*. Flotylla Podpułkownika *Villiams* w czaſie bitwy nieuſtannie ſtrzelała na prawe ſkrzydło *Francuzow*, którzy iey z brzegu jeziora ſilno odpowiadali. — Słyſzano także mocne z armat ſtrzelanie od wyższey części jeziora *Zurich*, co ſię każe domyślać iż Generał *Hotze* był w bitwie z nieprzyiacielem.

Dyrektoryat względem utworzenia ſtałego korpuſu woyſka przyſłał do Rady wielkiey Poſelſtwo, w ktorym między innemi rzeczami wyraża. „Prawdą ieſt niezaprzeczoną i ſmutną, iż my nie możemy zupełnego mieć do ninieyſzey woyny uczeſtnictwa, do woyny wolności przeciw despotyzmowi, do woyny ktorey klęſki nieprzyiaciele na łono ſpokoyney Oyczyzny naszey wprowadzić umieli. Nadzieia ożywiać nas powinna, iż waleczna Armia *Francuzka* rownie od przezornego iak mężnego wodza prowadzona, potrafi nas od nieprzyiacioł oswobodzić. Lecz inne potrzeby naglące nie wymagaiąż utworzenia niezwłocznie ſtałego korpuſu woyſka? Ktoż nie widzi potrzeby utrzymania beſpieczeńſtwa granic naſzych, gdy woyſka *Francuzkie* naprzod wyruszą? Zadne wprawdzie burzliwe poruſzenia w kantonach naſzych widzieć ſię nie daią, lecz Dyrektoryat niemniey wie o tym, iż liczba tych ktorzy nienawidzą w duchu ſwoim Wolności i Rowności ieſt nie mała. Procz tego nie ieſtże wam wiadomo Ob. Prawodawcy, iak *Aryſtokracya* pod maſką roſtropnego umiarkowania a nawet i patryotyzmu, Fanatyzm zaś płaſzczem przywiązania do religij osłoniony, pracuią ſilnie nad obaleniem nimieyſzego porządku rzeczy. Obu tym klaſſom ſamą obłudą tchnącym, możnaż na moment zaufać? A cożby pomnożyło zbrodniczą w nich zuchwałość? ieżeli nie ſłabość nasza. Cożby bardziey ośmieliło ich do chytrych podſtępow, czernienia i rozdwaiania, ieżeli nas w przyzwoitey nie uyrzą ſile? Ob. Prawodawcy ſtan takowy rzeczy nie może dłużey ſię oſtać. Czas ieſt aby rząd dzielnym torem poſtępował, i otrzymał śrzodki zdolne do nadania winnego prawom poſłuszeńſtwa, i zniszczenia zatrutego ſpoſobu myślenia etc. etc.

z Lindau dnia 27. Września.

Dnia 25. na całey linij ſprzymierzonych zaszła okropna bitwa, ktorey ſkutkiem było, iż *Francuzi* weszli do *Zurich*. F. M. L. *Hotze* poległ na placu bitwy, a iak dodaią Generał *Rimſkoy Korſakow* rownie zginął. Oczekuiemy na ſzczegóły tey bitwy, tym czasem do naszego miaſta wielu uciekaiących przybywa.

Od brzegow Menu dnia 28. Września.

Francuzi zaieli na nowo *Rhingau*, iedna z ich pikietow wkroczyła na dniu 28. do *Limburga*, wzieła dwoch zakładnikow, i cofnęła ſię tegoż ſamego dnia. *Francuzi* zabrali także zakładnikow w *Hademar*, *Weſterbourg*, i *Dietz*. Wszyſtkie ſtatki, które ſię znaydowały na *Lahnie* i na prawym brzegu *Renu*, zoſtały zabrane i przeprowadzone do *Koblentz*.

Pisma publiczne zawieraią w ſobie naſtępuiący liſt Imperatora *Roſſyiſkiego* do Xcia F. M. *Suwarow*:

Mości Panie Feld-Marszałku. „Niemałym ieſt dla mnie honorem mieć takiego poddanego, który ſtawia ſwoiego Monarchę w coraz większey niemożności nadgrodzenia mu iego uſług. Jeſteś przyozdobiony naywyższemi godnościami moiego Państwa, i przyodziany naypierwszemi orderami. Nie zoſtaie mi więc iak tylko prosić Boga o zachowanie Bohatyra przeznaczonego na przywrocenie ſpokoyności Swiatu. Z tego powodu rozkazałem moim wiernym poddanym, ażeby w ſwoich modlitwach do mego i moich kochanych ſynow imienia łączyli twoie imie, ponieważ ty ieſteś z pomiędzy moich dzieci naykochańſzym dzieckiem.“

z Manheimu dnia 29. Września.

Cała armia Ceſarſka wyiąwſzy iedno korpus pod dowodztwem Generała Majora *Schwarzenberg*, opuściła naſze okolice i poſtępuie ku *Kehl*. Głowna kwatera Arcy-Xcia *Karola* zoſtała przenieſiona z *Schwetzingen* do *Bruchsal*. Garnizon *Manheimu* ſkłada ſię teraz z woyſk pogranicznych. X. *Reuſs* ktory tu i w okolicach miał kommendę, ieſt zaſtąpiony przez X. *Schwartzenberg*.

Spoſtrzeżono ieſzcze dziſiay infanteryą i kawaleryą *Francuzką*.— W bywszey twierdzy *Reńſkiey* i po brzegach znayduią ſię pikiety kawaleryi. *Francuzi* zatopili wczoray przed ſwoim wyiazdem wſzyſtkie ſtatki ktore ſię znaydowały na lewym brzegu.

Dnia 23 Września do Arcy-Xiążęcia *Karola* przybyło dwoch kuryerow od Dyrektoryatu, ktorych depeſze do *Wiednia* odeſłane zoſtały. *Francuzi* czynią ciągle Ceſarzowi propozye do pokoiu.

Od granic Włoſkich dnia 11. Września.

Generał *Melas* ma być tymczasowym Gubernatorem wſzyſtkich zdobytych kraiow *Włoſkich*. Generał *Kray* ſam będzie kierować operacyami woiennemi. — *Ankona* zawsze ieſt w ręku *Francuzow*; z ciężkością będzie mogła być zdobytą, gdyż blokada iey od morza uſtać muſi w czaſie burzow ekwinokcyonalnych. — *Bochetta* i *Genua* mocno są od *Francuzow* osadzone. Zagrażaią oni także wpadnięciem do *Piemontu* od *Domo d'Oſſola*.— Z rozkazu rządu, ſkonfiſkowane ſą w *Medyolanie* dobra Xiążęcia *Serbelloni*, Margrabiego *Bisconti*, i bardzo wielu innych Patryotow.— W *Neapolu* 8. tyſięcy Patryotow uwięzionych zoſtało, prócz tego bardzo wielu innych było w morze wrzuconych, pomordowanych, a nawet żywcem pieczonych. Bardzo wiele także kobiet ſiedzi na okrętach *Angielſkich* w więzieniu.

z Lugano dnia 17. Września.

Armia *Roſſyiſka* zaczeła przechodzić na dniu 15. przez *Agno*; o 3. godzinie po południu widziano tam przeieżdzaiących Xiążąt *Suwarowa*, *Konſtantyna*, *Pancration* i wielu innych Generałow. Przechodzenie woyſka trwało przez dzień wczorayszy i dziſieyszy; nasze miaſto ieſt napełnione bagażami i ſprzętami woyſkowemi. — Wſzyſtkie ſtatki z jeziora były użyte do przewozu żywności. Armia obozuie teraz w okolicach góry *Cenese*, *Bironico*, *Taverna* i *Bedano*. *Suwarow* udał ſię dnia wczorayszego do *Bellinzone* z Xiążęciem *Konſtantynem*.

EXTRAKT PRAW PRUSKICH o KARACH.

I. Obowiązki względem Rządu.

1. Każdy powinien ſię ſtarać wiedzić o iſtności Praw kraiu tego w ktorym mieszka, albowiem niewiadomość onych uniewinniać nie może.

2. Ten na karę zaſługuie, kto ſam ſobie ſprawiedliwość czyli ſatysfakcyą wymierza, każdy albowiem powinien pomocy u Zwierzchności ſzukać.

3. Obrona własna w nagłey potrzebie w tym tylko iedynie przypadku ieſt pozwolona: ſkoro pomoc Zwierzchności dla oddalenia grożącego niebeſpieczeńſtwa tak prędko naſtąpić nie może.

4. Każdy Panu kraiowemu wierność i poſłuſzeńſtwo ieſt winien.

5. Kto przeciwko Osobie Pana kraiowego, lub przeciwko urządzeniu Rządowemu coś nieprzyiacielſkiego podeymuie, ten iako Zdrayca Oyczyzny, karze śmierci podlega.

6. Wspieranie nieprzyiacielſkich mocarſtw w ich zamyſłach przeciwko rządowi, albo podszczuwanie obcych mocarſtw pociąga także za ſobą karę śmierci.

7. Nawet iuż ten na karę Feſtunkową zaſłużył ktory podobny zamiar inney Osoby, natychmiaſt Zwierzchności niedonosi.

8. Nikt pod ſurową karą w związki wdawać ſię nie powinien, ktoreby dla Rządu niebeſpiecznemi bydź mogły.

9. Nikt obcym Mocarſtwom donieſienia czynić niepowinien, ktorych Obwieszczenie dla Rządu ſzkodliwe bydź może.

10. Nikt z podeyrzanemi Cudzoziemcami taiemnego obeyścia mieć niepowinien, ktoreby uſtawy Rządowe naymniey dotykało.

11. Takowy za to choć ieſzcze nie ieſt zdraycą Oyczyzny ſurową karą cieleſną lub pieniężną ukaranym zoſtanie.

12. Kto granice kraiowe w tey myśli poruſza albo zagubia aby Rządowi ſzkodzić, kilkoletnią Feſtunkową karą lub Cuchtauzową ukaranym zoſtanie.

13. Obrażenie Pana kraiowego lub iego familij karą śmierci, albo inszą surową karą będą ukarane.

14. Smiałe naganienie, albo wzgardzenie Rządu kraiowego i iego uſtaw karą ſurową ukarane będą.

15. Kto ſię Zwierzchności lub iey Urzędnikom w wykonaniu Jey rozkazow ſprzeciwia, kto tumultu albo rozruchu ieſt przyczyną, lub uczeſtnikiem, kto złoczyńcom ſchronienie daie, albo onym do ucieczki ieſt pomocą, tego kara więzienia, Cuchtauzu lub Feſtunku także cieleſne ukaranie czeka.

16. Urządzenia publiczne przybite, nikt pod ſurową karą oderwać, lub pomazać niepowinien, podobnież Monumenta, Statuy, ſłupy drogi i mile okazuiące, tablice przeſtrogi lub inne do publicznego użytku przeznaczone dzieła i budynki pod karą ſurową niepowinny bydź zeszpecone albo popsute.

17. Kto obowiązki ſwego Urzędu umyślnie zaniedba, ten Funkcyą ſwą traci, a procz tego ſtoſowną do okoliczności Feſtunkową karę zaſłużył.

18. Kto ſwoie obowiązki Urzędowe z wszelkiey opieszałości albo niewiadomości uſzczerbia, ten pieniężną karę, degradacyą, lub kassacyą zaſłużył.

19. Nikt ſobie Prawa kraiowe przywłaſzczać, albo te uszczerbiać niepowinien.

20. Kto zakazane Towary ſprowadza, lub takowe Towary ktore w kraiu zoſtać powinny wyprowadza, kto do ſwoich Tranzakcyi lub publicznych opisow przyzwoity ſtęplowany Papier nie bierze, karze podpada.

21. Kto opłaty akcyzowe i Cłne oddać ochybia, albo Skarbowi ubliżyć chce, ten traci Towary i Rzeczy ktore do tego przeſtępſtwa były przyczyną, i procz tego karą pieniężną, albo gdyby tey zapłacić nie był w ſtanie, karą cieleſną ukarany bydź ma.

22. Nikt pod karą pieniężną albo więzienia ſkładki zbierać niepowinien.

23. Kto fałſzywe Pieniądze bije, karą Feſtunkową i oprocz tego karą pieniężną albo ſurową karą cieleſną ukarany będzie.

24. Kto poluie nie maiąc do tego Prawa lub pozwolenia, na karę pieniężną lub cieleſną zaſłużył.

25. Na zapuſtach w Krolewſkich albo innych Borach pasać nie należy, w przypadku by ſię to ſtało, właściciel bydła tam paſionego od zaięcia zapłacić muſi, a ten ktory bydło tamże przepuścił, ſurowo karany bydź ma.

26. Nikt pod pieniężną karą albo cielesną za granice wynoſić ſię nie powinien.

27. Kantoniſta ktoren za granice uszedł, traci ſwoy maiątek, a ten ktory mu dług iaki zapłaci lub co innego mu udziela, ten dwa razy tyle iako karę zapłaci.

28. Ten co ſię sam kaleką czyni chcąc ſię przez to niezdolnym uczynić do ſłużby woyſkowey, publicznie będzie ſmagany i poydzie do Cuchtauzu lub Feſtunku.

29. Ten ktory Dezerterowi do ucieczki ieſt pomocnym na Feſtunkową lub Cuchtauzową karę albo też podług okoliczności zachodzących na karę śmierci zaſłużył.

30. Nawet iuż i ten ktoren o Dezercyi ma wiadomość, a teyże nie przeszkadza lub też natychmiaſt nie czyni donieſienia, poydzie do więzienia lub na Feſtunek.

31. Małżonka Dezertera ut[illegible] ſwoy maiątek kiedy zoſtanie przekonaną, że o Dezercyi [illegible].

II. Obowiązki powſzechne ku Wſpół-Obywatelom.

1. Zaden niepowinien drugiemu na honorze, zdrowiu, życiu, ciele, lub maiątku ſzkodzić.

2. Jeżeli ſię to ſtanie, więc ſzkodzący nie tylko do wynadgrodzenia ſzkody uczynioney obowiązany, ale oprocz tego i ukaranym zoſtanie.

III. Obowiązki ſtoſuiące ſię do Ciała i życia.

1. Ten ktory z nieprzezorności lub niedbałości ſam lub przez ſwoie zwierzęta kogo na zdrowiu albo na życiu uszkodzi na karę zaſługuie.

2. Zaden niemaiący Prawa lub pozwolenia kuracyą ſię zatrudnić niepowinien, albowiem takiego kara więzienia lub Cuchtauzu czeka.

3. Na fałſzowanie Wichtuałow kara Cuchtauzowa lub Feſtunkowa ieſt poſtanowiona.

4. Pościel, ſuknie, i inne rzeczy ktore Oſoby na zarażaiące choroby zmarłe używały, natychmiaſt pod karą pieniężną lub więzienia ſpalone bydź maią.

5. Kara takowa i tego czeka ktory w mieyſcach zamkniętych ſwąd węglami czyni, kiedy ſwąd drugim ſzkodliwy będzie.

6. Zaden bez wyraźnego pozwolenia od Zwierzchności ani Prochu do ſtrzelania, ani Truciznę lub Lekarſtwo robić, ani przedawać niepowinien.

7. Zaden bez nagłey potrzeby ſtrzelby nabite w domu miewać, lub tak one nieoſtrożnie trzymać niepowinien, aby te w ręce dzieci, lub takich Ludzi ktorzy obchodzić ſię nie umieią doſtać ſię mogły, ieżeli ſię to ſtanie, a nieſzczęście ſię iakie zdarzy, kara ſurowa naſtąpi.

8. Nikt niepowinien bydź pochowany dopokąd śmierć naſtąpiona iuż żadney niepodpada wątpliwości.

9. Zaboyſtwo pociąga za ſobą karę śmierci.

10. Uszkodzenia zumyſłu wykonane więzieniem lub karą cieleſną ukarane będą.

11. Rożnica ſtanu albo [illegible] krzywdzącego albo ſkrzywdzonego tak tu iako i u każdego innego przeſtępſtwa względem ukarania żadney nie czyni rożnicy.

12. Nieślubne brzemienne Niewiaſty za to karze niepodlegaią, lecz ſwoią brzemieność natychmiaſt donieść powinny, taiemnie zaś porodzić nie maią.

13. Jeżeli Dziecię ktore ſię urodzi przez winę lub zaniedbanie Matki życie utraci, więc Matka karze śmierci podpada, albo ſmaganiem i kilkoletnią Cuchtauzową karą ukarana zoſtanie.

14. Chociażby Dziecie nieżywe na świat przyszło, wszelako za taienie brzemienności i porodzenia, podpada karze i ciało Dziecięcia natychmiaſt powinno bydź prezentowane.

15. Ten ktory do brzemienności był przyczyną pod ſurową karą brzemienną do donieſienia swoiey brzemienności nakłonić, lub też ſam donieſienie uczynić powinien.

16. Ci wſzyſcy ktorzy z Niewiaſtą brzemienną czyli w Cięży zoſtaiącą w ściſłey zoſtaią konnexyi oſobliwie Rodzice, Goſpodynie, Panowie, i Gospodarze u ktorych w ſłużbie zoſtaie, daley Akuſzery i Akuſzerki publiczne uſtanowione podpadaią karze, ſkoro na brzemienną Niewiaſtę pilne nie maią oko, i do Zwierzchności żadnego nie czynią donieſienia.

17. Co także i o tych wſzyſtkich rozumieć ſię ma, ktorym Niewiaſta brzemienna ſwoią zwierzy brzemienność.

18. Urzędy Ławnicze, Sołtysi pod ciężką odpowiedzią obowiązane ſą kiedy iakowe podeyrzenie o brzemienności Niewiaſty nieślubney zachodzi, toż podeyrzenie zawiaduiącemu tąż Juryzdykcyą lub Zwierzchności Sądowniczey natychmiaſt donieść.

19. Niewiaſty umyślnie ſwoią brzemienność pſuiące do Cuchtauzu lub na Feſtunek ſkazane będą.

IV. Obowiązki co do Obyczaiow i czyſtości.

1. Ten ktory Dzieciom daie zgorſzenie, i do rozwiozłości naprowadza, na ciele ukaranym albo do więzienia wſadzonym będzie.

2. Zgwałcenie, zakazane obeyście między bliſkiemi krewnemi, wkroczenie w śluby Małżeńſkie nim pierwszy ślub rozwiązanym zoſtanie, albo między Oſobami zakazanego pokolenia oſobliwie między Oyczymami i Paſierbami Feſtunkową albo Cuchtauzową karą ſkarane będą.

V. Obowiązki ſtoſowne do Honoru i dobrego Imienia innych.

1. Nikt drugiego zelżyć albo na honorze krzywdzić niepowinien.

2. Kto to czyni muſi przeproſić i podpada karze więzienia lub Cuchtauzu.

3. Od kary nie będzie wolnym choćby od drugiego wprzod był ſkrzywdzonym.

4. Pokrzywdzenie Oſob Zwierzchności i woyſkowych zawſze ſurowiey karane będzie.

VI. Obowiązki ſtoſowne do wolności innych.

1. Nikt drugiego więzić ſamowładnie nie powinien.

2. Kto Dzieci porywa aby ie okraść albo z iakowego innego zakazanego zamiaru, także ten ktory kobietę wykrada kilkoletnią karą Feſtunkową ukarany będzie.

VII. Obowiązki ſtoſowne do Własności i Maiątku cudzego.

1. Kradzież pociąga za ſobą ſurową cieleſną Cuchtauzową albo Feſtunkową karę i więzienia w domie poprawy i roboty.

2. Wielkość kary cieleſney i długość więzienia złodzieia w więzieniu lub domie poprawy i roboty wymierza ſię ztąd, ieżeli o takowe przeſtępſtwo iuż raz lub więcey razy ukaranym zoſtał, i czyli przeſtępſtwo z trudnością albo gwałtownym ſpoſobem wykonane było. Trudność ſię rozumie gdy kradzież w Zamkach Krolewſkich albo w pieniądzach do publiczney kaſsy należących wykonaną była.

3. Kto Rabunek popełni więcey razy, iak nayſurowsze cieleſne kary odbiera, i tak długo do Cuchtauzowey lub Feſtunkowey roboty osądzony zoſtanie aż łaſka Rządu ztamtąd go uwolnić raczy. Powtorzone Rabunki wiecznym więzieniem w Feſtunku ukarane zoſtaią, zoſtawſzy wprzod złoczyńca ſmaganym piętnowanym i za niepoczciwego ogłoſzonym.

4. Podobnym ſpoſobem i ten ukaranym zoſtanie, ktory dla popełnienia kradzieży lub rabunku ogień założył.

5. Kto ſię ucieczką od uznaney na niego kary więzienia ratuie, tego do okoliczności ſtoſowne ſurowe ukaranie czeka.

6. Kto kradzione albo rabowane rzeczy wiedząc że takowe ſą kupuie, albo przyimuie, rowną karę iak złodziey albo rabuś odbiera.

7. Gdy żyd to popełni to nadto z kraiu wygnanym zoſtanie.

8. Nawet i ten podpada karze ktory kradzione rzeczy kupuie albo przyimuie bez dochodzenia czy ſprzedawca ieſt ich Właścicielem.

9. Oſzukaniec procz innych kar zaſłużonych drugie tyle kary zapłaci ile zyſkać chciał.

10. Kto w intereſſach pieniężnych nad Prawo bierze zyſki, iako Lichwiarz ukaranym będzie.

11. Kto przez przekupienie i przedaż Wiktuały i inne do powszechnego życia potrzebne rzeczy zdroży, kto przywiezienie takowych Produktow na publiczne Targi tamuie albo umnieyſza, kto drożey przedaie niż Taxa ieſt przepiſana, ten na pieniądze albo karę cieleſną ſurowo zoſtanie ukarany.

12. Kto Faryny dla zyſku grywa, pieniężną albo cieleſną karę zaſłużył.

13. Goſpodarze w ſzynkownych domach i kawierniach ktorzy to pozwalaią, ſurowey karze pieniężney podpadać będą.

14. Przeniewierzaiący ſię Opiekunowie iako oſzukańce ukarani zoſtaną, i procz tego Obywatelſką ſławę i wiarę u Sądu tracą.

15. Ukrycie cudzych pieniędzy iako kradzież zoſtanie ukarane.

16. Na Fabrykacye Dokumentow autentycznych i publicznych Pism iako to Obligacyow, Wexlow bankowych, kilkoletnia Feſtunkowa lub Cuchtauzowa kara ieſt uſtanowiona.

17. Kto przed Sądem krzywoprzyſięſtwo popełni, traci ſławę Obywatelſką i doſtanie ſię na Feſtunek.

18. Jeżeli kogo niewinnego przez to krzywoprzyſięſtwo ciężka cielesna lub życia kara ſpotkała, więc krzywoprzyſiężca ſmagany i wieczną Feſtunkową robotą lub karą śmierci ma bydź ukarany.

19. Ten ktory do popełnienia krzywoprzyſięſtwa nawiodł, tyle czworo kary zapłaci, ile przez to zyſkać zamyślał, i procz tego tak iak krzywoprzyſiężca ukarany zoſtanie.

20. Fałſzywy Oſkarzyciel połowę tey kary ponosi ktoreyby oſkarżony był podpadł.

21. Umyślny Bankrut Feſtunkowey karze podlega i traci ſwoy handel.

22. Jeżeli Małżonka iego z nim rozproszyła maiątek i zbytki robiła, to ona z ſwym wnioſkiem za kredytorami męża lokowaną zoſtanie.

23. Umyślne zapalenie, zatopienie wodą przez zepſucie grobel, rozſzerzenie chorob bydlęcych kilkoletnią Feſtunkową karą lub śmiercią ukarane zoſtaną.

24. Także i ten ktory z nieoſtrożności naprzykład paleniem Tytuniu w miaſtach, borach, etc. etc. nieoſtrożnym bieganiem z łuczywem czyli drzazgami lub węglami do Pogorzeli ieſt przyczyną, albo ſpoſtrzegłſzy ogień zaraz o pomoc do ugaſzenia nie woła, podług proporcyi ſwoiey winy i ztąd wynikłey ſzkody ſurowo będzie ſkaranym.

DONIESIENIA.

We Wsi Powązkach dnia 28 Septem: a. c. mały koń chłopſki ſiwy przytrzymany i do niżey podpisanego LandRatha oddany zoſtał. Właściciel tegoż konia wzywa ſię ażeby naypoźniey do 17 Obris a. c. zgłoſił, i prawo własności dowodami pewnemi okazał, gdyż in casu nie zgłoszenia ſię d. 18 Obris r. b. o godzinie 2 po południu przed pomieszkaniem niżey podpisanego Land-Rata na S. Krzyſkiey Ulicy ſub Nro 1337. publicznie ſprzedanym zoſtanie, a pieniądze po potrąceniu expensy do inſtytutu ſzpitalnego oddane będą, o czym Publiczności ſię donosi— w Warszawie d. 1. Octobris. 1799.

v. Kahle.

Nazwiſkiem Michał Czarnecki ſłużąc za kamerdynera u Pana ſwego w Dobrach Klimontowie między Zarnowcem a Wodziſławiem ſytuowanych, a do cyrkułu Konieckiego należących, który okradł Pana ſwego na kilka tyſięcy złotych Polſkich, w ſamey tylko monecie, a naywięcey w grubey Ceſarſkiey i Niderlandzkiey, uciekł z wieczora dnia 25 Września 1799. Roku. Jeſt on wzroſtu miernego, ſzczupły w ſobie, włoſow blod, czoła wysokiego, na które cokolwiek włosy krotko ſtrzyżone zczesywał, ztyłu mały harcabik, długo od głowy wiązany, twarzy ponurey, oczow ſiwych, nosa trochę zadartego, pociągły na twarzy, dosyć dużo zaraſtaiący na brodzie, blady na twarzy, chrzępliwo cokolwiek gadaiący, chuſtkę na ſzyi grubo noszący, w ſurducie ſukiennym ciemnawonakrapianym piaſkowym, ſpodniach długich niebieſkich wytartych, i na kolanie iednym złych, w botach nowych z żołtemi ſzerokiemi ſztylpami, u tychże botow długiemi uszami, przez kapelusz ceratowy, i zieloną ceratą podszyty, naywięcey poznanym być może.— Atteſtatum niema, chyba zmyślone, lat około 40 maiący, czuię czarniawą wytartą na ſobie noszący, ktoby takowego złodzieia doſzedł, i przytrzymał, lub poſtrzegł monetę na Bankocetle mieniącego, tedy niechay daie znać do nayblizszey zwierzchności Rządowey, lub gdyby opodal było, do cyrkułu Konieckiego na pocztę niechay ſię zgłosi, expens zaś wszelka z okazyi zchwyconego złodzieia przez właściciela tych pieniędzy powrocona będzie, a nadgrody mieć będzie Czer: Zło:20.

Wieś w Pruſſach Południowych 3 mile od lewego brzegu Wiſły, i 3 mile od Warszawy odległa, wygodne pomieszkanie i dobre zabudowanie gospodarſkie maiąca; w lasy, polowanie młyn wodny, browar, gorzelnią, karczmę i ſadzawki rybne, tudzież w łąki znaczne opatrzona; grunt na trzy częci podzielony i wyſiewy znaczne wszelkiego gatunku zboża maiąca, ma być od S. Jana 1800. roku, i gdyby kto żądać miał, wprzody ieszcze na 3 lub 6 lat podług okoliczności, i z powodu tego ieſzcze na dłuższy przeciąg czasu w dzierżawę wypuszczoną, gdyż wiele ieszcze gruntu do wyrudowania znayduie ſię. Dokładnieyſzą informacyą na kantorze Warszawſkim Intelligencyi powziąść można.